

congrés de cultura catalana

congrés [pl: -essos] m 1 Reunió o assemblea de persones cridades a deliberar sobre algun afer. 2 esp Reunió d'estudiosos, tècnics, professionals, etc, per a l'estudi i tractament o simple exposició de diversos temes i qüestions de llur especialitat. ... 2 Assemblea o parlament.

cultura f 1 **A** Conreu de la terra. 2 esp Conreu dels coneixements i facultats de l'home. 3 Conjunt de les ciències literàries, històriques, científiques i filosòfiques. 4 esp **A** fruit d'estudi i lectures, de viatges i excursions, etc. Quan es tracta d'una cultura especialitzada hom parla també de cultura científica. 2 **ANTROP CULT** Conjunt de tradicions (literàries, histórico-socials i científiques) d'un poble, d'una societat o de tot un país. Sovint hom ha entès cultura com a sinònim, però cal distingir-ne la diferenciació. ...

català -ana 1 **A** adj **A** Relatiu o pertanyent a Catalunya o als Països Catalans. 2 **A** adj Natural de Catalunya. 3 m i f Habitant de Catalunya. 4 m i f **H** Habitant de Catalunya. 5 **A** poble, de llengua catalana. 6 **A** poble, de llengua catalana. Fins al segle XIX aquest gentilici tingué una especialització a l'illa del corònim **Catalunya**. 7 **A** Constitució dels regnes de Mallorca, València. ...

PERE BOSCH I CUENCA

● El 28 de gener de 1975, el Col·legi d'Advocats de Barcelona va arribar a un acord insòlit. A proposta del secretari, Josep Maria Pi i Sunyer, la junta va aprovar l'inici dels treballs per "promover un Congreso de Defensa de la Cultura Catalana y en el que se procurará tener el apoyo y colaboración de todos los colegios profesionales de Cataluña", tal i com es recull a les actes, redactades en castellà. L'acord responia a la necessitat de fer front a "las dificultades y obstáculos que encuentra la enseñanza del catalán en las escuelas privadas y públicas de Cataluña" i posava de manifest una oposició creixent de la societat catalana als impediments de les autoritats franquistes. En algunes poblacions, com ara el Prat de Llobregat o Cornellà, s'havien presentat dificultats serioses per poder donar classes en català. En el cas concret del col·legi, a més a més, en els darrers anys havia posat en evidència un compromís explícit en la defensa dels drets humans, la llibertat individual i els drets de reunió, associació i opinió; però ara situava també el focus en la resistència cultural. En tot cas, l'acord d'aquell dia no només es referia al "Congrés de Defensa de la Cultura Catalana", sinó també a la necessitat de fer arribar una petició al Ministeri d'Educació i Ciència per tal que "sean suprimidos los obstáculos que impiden la enseñanza del catalán dentro del horario escolar en las escuelas de Cataluña, dando un sentido amplio, y no restrictivo, a la interpretación de la vigente norma legal sobre el tema".

UNA REACCIÓ UNÀNIME
La proposta del Col·legi d'Advocats va tenir una resposta immediata per part de la societat civil. Mentre es començava a configurar una futura junta directiva i a definir com hauria de ser el Congrés, van arribar les primeres adhesions d'entitats. Només un mes després de la convocatòria, el Col·legi d'Advocats afirmava que estava "satisfecho y entusiasmado por el poder de convocatoria y la inmediata respuesta de los diferentes estamentos catalanes con la propuesta del Congreso". Entre les adhesions rebudes en aquell moment hi havia la d'altres col·legis professionals, com ara el d'Arquitectes, el de Metges o el d'Enginyers Industrials; i algunes entitats, entre les quals destacaven el Centre Excursionista de Catalunya i l'Ateneu Barcelonès. A principis de juny, la llista d'entitats ja s'enfilava a les 500 i sobresortien alguns suports ben sorprenents, com ara el del Cercle d'Economia. Les adhesions anaven carregades, en alguns casos, de declaracions ben explícites a favor de la cultura pròpia. Per donar-ne exemple podem citar el cas de Col·legi de Doctors i Llicenciats, el representant del qual reclamava des de la premsa que "Cataluña como pueblo tiene derecho a que le sea reconocida su len-

Redibuixar el país

Fa més de 40 anys, el Congrés de Cultura Catalana va representar un esforç col·lectiu per dissenyar el futur del país després de la llarga nit del franquisme i de fer-ho des d'una perspectiva àmplia, prenent com a marc de referència l'àmbit dels Països Catalans

gua tal como sucede en otros pueblos de Europa” i afegia que *“el hecho de conculcar este derecho natural comporta una actitud de no respeto, deseo de imposición y una falta de sentido de espíritu de convivencia”*. Cal recordar que en aquell moment el dictador encara era viu i les incerteses sobre la continuïtat del règim eren ben evidents.

Des de bon començament, es va debatre sobre el model de Congrés. Segons el

testimoni de Jaume Fuster, que va viure el naixement des de dintre, “la idea primera d'alguns dels membres del secretariat provisional era la d'encarregar unes ponències a figures distingides, celebrar dues o tres sessions de treball al Palau de Congressos [...] i concloure els actes amb un festival popular”. En comptes d'això, però, es va apostar per un model eminentment participatiu, d'acord amb allò que es proposava

des de l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals Catalans (l'APIC). En una de les seves darreres sessions, aquesta entitat havia plantejat la possibilitat d'obrir un procés de reflexió “que hauria desembocat en una mena de congrés”, en paraules del mateix Fuster. Per a l'APIC, calia que en aquell congrés “hi participés tothom i que aplegués el nombre més gran possible de ciutadans”. El Congrés va tenir, des del pri- ➤

El Congrés de Cultura Catalana va sorgir com una iniciativa del Col·legi d'Advocats de Barcelona a principis de 1975

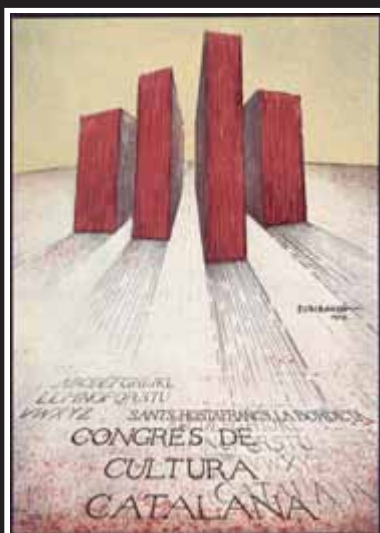
Acte del Congrés de Cultura Catalana a Cornellà de Llobregat.

JAUME I ANTON MUNS.

Tortosa cruïlla dels PPCC
Cloenda de l'àmbit d'ordenació del territori

Cartell Congrés de Cultura Catalana
Josep Maria Subirachs

Postal manifestació
Imatge de la manifestació de la Diada Nacional a la ciutat de Sant Boi de Llobregat

“

Es va apostar per un model participatiu, d'acord amb allò que defensava l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals

☞mer moment, una clara vocació d'arribar arreu del país. Les més de 800 activitats en deixen testimoni. Malgrat tot, l'acollida i el ressò que va tenir va ser molt desigual; i, en termes globals, no va aconseguir anar més enllà d'una activitat minoritària si tenim en compte el conjunt de la població.

Un altre debat es va centrar en l'abast territorial. En aquest sentit, el Congrés també va partir d'un marc ampli de nació, que abastava tots els territoris de parla catalana. En aquest sentit, tal com apunta la directora de la Fundació, Marta Rovira, “el concepte de Països Catalans ha esdevingut més un record que no pas un llegat del Congrés”. Només cal resseguir la problemàtica al voltant de la recepció de TV3 al País Valencià o els canvis que s'han produït en una institució cultural com l'Institut Ramon Llull per adonar-se de les dificultats per articular cap proposta conjunta. El Congrés va proclamar la unitat dels Països Catalans; però la Constitució i els respectius estatuts d'autonomia van esdevenir, ben aviat, un mur infranquejable.

UN NOU ESCENARI POLÍTIC

La mort del dictador, el 20 de novembre de 1975, va canviar de dalt a baix el panorama; i, lògicament, va incidir en el Congrés. El nou escenari va permetre explicar de forma més clara què era i què volia ser el Congrés; però, paradoxalment, també resultava més complex moure's en un panorama extraordinàriament polititzat, en el qual els partits polítics començaven a prendre el protagonisme de la societat civil. En tot cas, un dels principals motius de l'èxit del Congrés va ser la capacitat per es-

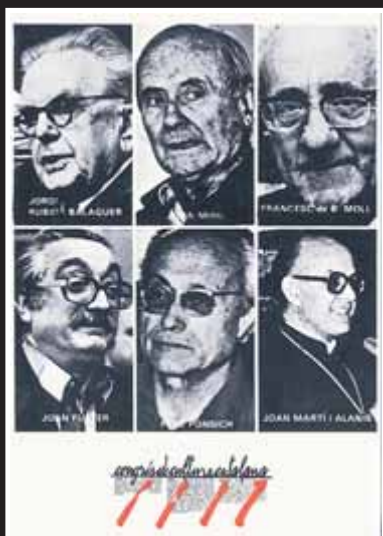
“

El Congrés també va partir d'un marc ampli de nació, que abastava sense complexos tots els territoris de parla catalana

devenir una de les grans plataformes unitàries de la transició, juntament amb l'Assemblea de Catalunya i l'Assemblea Permanent d'Intel·lectuals. L'escriptora Patricia Gabancho va deixar escrit que “el Congrés de Cultura Catalana va ser l'última instància unitària produïda per l'oposició antifranquista d'ampli aspecte”. Més enllà

de la defensa dels respectius programes polítics, calia un ens que es dedicés a debatre i dibuixar com havia de ser el nou país. Tot i això, alguns sectors van acusar els delegats de fer política, sobretot arran de la presència del Congrés al Baix Llobregat, coincidint amb un seguit de vagues i protestes obreres.

Postal del Patronat d'Honor del Congrés
Rubió, Miró, Borja Moll, Fuster...

Campanya institucions autonòmiques
Promoció de la campanya

Carrers en català
Cartell de la campanya 'Identificació del territori'

Cartell general del Congrés
Obra de l'artista Antoni Tàpies

A l'esquerra, Josep Tarradellas durant un dels actes de cloenda; a la dreta, un acte de presentació al Palau de Congressos de Montjuïc. FUNDACIÓ CONGRÉS DE CULTURA CATALANA

Els organitzadors va superar ben aviat el plantejament resistencialista i van dedicar-se a traçar un full de ruta molt ampli. Només cal resseguir els vint-i-tres àmbits en què es va distribuir el Congrés per adonar-se que els organitzadors partien d'un concepte ampli de cultura, que no només abastava les humanitats ampliades, sinó

que feia referència a tot allò que incidís en la gent. En un document de balanç sobre el Congrés, Lluís Duran remarca que "en els documents aprovats hi ha propostes marcades per el tarannà de democràcia, transformació social i catalanitat que una estructura de debat oberta i participativa s'ha endut, però sovint podem trobar,

també, l'origen o el rastre de dinàmiques i propostes associatives, infraestructurals, institucionals o socials que hem incorporat a la nostra vida econòmica, social i cultural [...]. Altres cops, el CCC té caràcter profètic, assenyala ja conflictes que, intuïts o iniciats en aquell moment fundacional de la Catalunya democràtica, ara esclaten de bell nou. En altres hi ha propostes remarcables que hom va reclamant encara, sense un viarany possible". En alguns àmbits, els resultats van incidir profundament en les polítiques ja aplicades en plena democràcia, com ara l'ordenació del territori i l'estructura sanitària. I va fer-ho des d'una perspectiva ambiciosa, fins al punt que alguns dels plantejaments que apareixen en el manifest fundacional segueixen essent plenament vigents, malgrat el pas inexorable dels anys. Només cal resseguir el manifest per adonar-se'n. En el text, per exemple, s'afirmava "la unitat lingüística i cultural dels Països Catalans" o es reclamava la necessitat de superar "les formes d'opressió nacional i social que entrebanquen i frenen el seu normal i ple desenvolupament". Un dels motius que expliquen la vigència de molts d'aquests aspectes són les limitacions del marc polític. Precisament en el balanç que en va fer el sociòleg Salvador Cardús amb motiu del vintè aniversari, aquest remarcava que "les aspiracions nacionals havien quedat tenallades per l'estretor del sistema autonòmic".

En alguns àmbits, els resultats van incidir profundament en les polítiques ja aplicades en plena democràcia